

De witte Krombekeend: na vijftig jaar weer terug van weggeweest

Gelukkig zien we de Krombekeenden de laatste jaren op de tentoonstellingen weer regelmatig in de kooien. Waren er rond 1975 nog slechts zo'n 10 -15 dieren in heel Nederland over, nu zijn er zo'n 15 fokkers die in totaal ongeveer 50 - 75 fokdieren gebruiken. Het is een groepje enthousiaste fokkers geweest, mede onder leiding van de bekende watervogelkeurmeester Hans van de Zaan en de Nederlandse vereniging van fokkers van gedomesticeerde watervogels die dit bijzondere eenderas voor uitsterven behoed hebben.

Over de oorsprong van deze eend met zijn bijzondere snavel, is weinig bekend, het meest waarschijnlijke is dat nijvere koopvaertlieden uit de Gouden Eeuw, deze bijzondere dieren meegenomen hebben met een van de vele schepen die uit 'Oost Indie' terugkwamen. Al in 1676 beschreef de Engelsman Willoughby in zijn werk 'The Ornithology' een eend met een haaksnavel en in 1763 verscheen er een vrij goede tekening van de hand van de Duitser Frisch. De krombekeenden bleven echter steeds zeldzaam, in het begin van deze eeuw kwamen ze nog volgens Maitland in zijn 'Handboek voor de verzorging en kennis van Ganzen, Zwanen en Eenden' voor in drie variëteiten:

- a. witte met licht rooskleurigen en sterk gebogen bek (Canard polonais).
- b. zwart- en witbonte met kuif en loodkleurigen krommen bek (Canard sabreur).
- c. blauwgrijze met dito gekleurden bek.

Door de opkomst van de Noord-Hollandse witborsteend bleef de Krombekeend behouden. Veel fokkers van Noord-Hollandse witborsteenden selecteerden de kromme snavelen eruit omdat ze ongewenst waren, anderen daarentegen zagen de bijzonderheid hiervan en behielden deze dieren juist. Het gevolg was echter wel dat de krombekeend alleen nog voorkwam in de kleur en tekening van de witborsteend; d.w.z. donkerwildkleur met een kleine witte borstvlek en 2 - 6 witte slagpennen. Na deze tijd werd het stil rond de krombekeenden. Immers de Noord-Hollandse Witborsteenden werden verdrongen door de Khaki- Campbelleenden, die een veel hogere eiproduktie hadden. De laatste foto van een witte krombek verscheen in de toenmalige pluimveepers in 1926; als een bijzonderheid was er een trio van deze eenden te zien op de Crystal Palace Show te Londen.

In 1987 nam de Praktijkschool 'Barne-veld', afdeling dierverzorging het initiatief om: a. de Krombekeend mede in stand te houden, b. de verdwenen kleuren van de Krombekeend terug te fokken, in het bijzonder de witte kleurslag. In 1987 werd er begonnen met de eerste kruisingen. Krombekeenden werden gepaard met de Witte Campbelleend de Witte Loopeend en de witte parkeend. Het was van het grootste belang de kruisingen ruim op te zetten om inteeltdepressies zo veel mogelijk te voorkomen. Om de krombekeend te behouden waren vitale dieren nodig! De gewone Krombekeenden waren door de nauwe inteelt nogal behept met verschillende inteelt depressieverschijnselen zoals: weinig bevruchte eieren, late leg, slechte groei van de kuikens, pootgebreken (het lijkt we of ze haast niet kunnen lopen), overjarige woerden kwamen niet door de rui, de voorgeschreven standaard gewichten werden bij lange na niet gehaald, enz... Uit de kruisingen kwamen wildkleurige en blauwwildkleurige dieren te voorschijn. Het waren slechts enkele dieren zodat het volgende jaar opnieuw de Campbell ingekruist werd. Door enkele jaren intensief te fokken, te selekteren en terug te kruisen op de donkerwildkleurige krombek ontstond er een nieuwe generatie Krombekeenden die uitblonken in grootte, produktie en vitaliteit en vooral ook de Witte Krombekeend!

Hoewel de Witte Krombek nog voor verbetering vatbaar is zijn ze dit jaar voor het eerst sinds 50 jaar weer op Ornithophilia te zien geweest. Gelukkig zijn er al meer fokkers die zich willen toeleggen op de fok van de Witte Krombekeend.

Fokkers die interesse hebben kunnen hiervoor contact opnemen met de Nederlandse Vereniging van fokkers van gedomesticeerde watervogels

Jan Vogel

fot Jan Vogel